

Streszczenia w języku polskim

Kamilla Dolińska, Julita Makaro

Słowa kluczowe: wielokulturowość, pluralizm, podzielone miasta, granica, borderscape

Inspiracją do napisania artykułu były ograniczenia w swobodnym przekraczaniu granic Polski. Ta bezprecedensowa od lat sytuacja okazała się szczególnie dotkliwa dla mieszkańców podzielonych miast na pograniczu polsko-niemieckim i polsko-czeskim.

Celem artykułu jest opisanie jednego z aspektów codziennego życia na pograniczu w czasie pandemii i przekształcenie go w zmienną wyjaśniającą specyfikę podzielonych miast. Opierając się na propozycji A. Sadowskiego, aby ujmować wielokulturowość teoretycznie jako proces trzelementowy i stosując inspiracje metodologiczne koncepcji borderscape, która wymaga wykorzystania performatywnych aspektów rzeczywistości w badaniach, dokonujemy analizy treści reakcji na zamknięte granice.

Wykazujemy, że kwestionowanie niedawno zbudowanego porządku społecznego było dotkliwe dla pluralistycznych społeczeństw podzielonych miast, którym przypisujemy wyższy poziom rozwoju wielokulturowości, nie tylko ze względów instrumentalnych, ale także autotelicznych.

Ewa Godlewska

Słowa kluczowe: Zieloni, Austria, wybory, mniejszości narodowe, polityka imigracyjna

Zieloni – Zielona Alternatywa to partia, która jeszcze do niedawna uchodziła za marginalną. Obecnie stała się jednak jednym z głównych uczestników sceny politycznej w Austrii. Celem artykułu jest przybliżenie założeń programowych ugrupowania, z uwzględnieniem takich aspektów, jak etniczność, mniejszości narodowe, polityka imigracyjna czy azylowa. Jest to więc próba przybliżenia mniej znanych elementów programu, które stały się nieodłącznym elementem działalności Zielonych w Austrii. Ugruntowało się bowiem przekonanie, że wśród partii obecnych na austriackiej scenie politycznej, to właśnie Zieloni są najbardziej przychylni mniejszościom narodowym, jak również opowiadają się za liberalną polityką imigracyjną.

Na podstawie informacji przedstawionych w artykule możliwa będzie weryfikacja tak postawionej tezy. Celem artykułu jest ponadto próba odpowiedzi

na pytanie, czy powyższe hasła przyczyniły się do sukcesów wyborczych Zielonych w Austrii.

Jedną z zastosowanych w artykule metod była metoda analizy systemowej, która umożliwiła zbadanie problematyki dotyczącej mniejszości narodowych i społeczności napływowych w Austrii w ramach wewnętrznego systemu politycznego. W artykule zastosowano również metodę porównawczą, przydatną w szczególności przy analizie założeń programowych partii.

Agnieszka Kisztelińska-Węgrzyńska

Słowa kluczowe: ochrona środowiska, relacje polsko-austriackie, traktaty dwustronne, Austria, PRL

Polityka ochrony środowiska zmieniła się diametralnie w ciągu ostatnich pięćdziesięciu lat. Proces inicjowania działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego związany był z rozwojem świadomości na temat skutków zanieczyszczeń dla człowieka i przyrody. Warto ustalić, czy aktywność państw demokratycznych, zarówno w zakresie działań politycznych, jak i oddziaływania opinii publicznej, została przeniesiona do krajów, które w swych działaniach nie musiały się tą opinią kierować.

W artykule uwzględniono politykę państwa neutralnego - Austrii postrzeganej przez kraje komunistyczne jako potencjalny partner. Zastosowano metodę porównawczą do określenia interakcji między zmiennymi w zakresie podejmowanych decyzji i ich skutków - przyjętych aktów prawnych. Badania te miały na celu wyjaśnienie zasad działania mechanizmów podejmowania optymalnych decyzji politycznych, przy jednoczesnym kształtowaniu świadomości politycznej obywateli.

Dodatkowo zastosowano metodę instytucjonalno-prawną, a w odniesieniu do przekazów medialnych metodę analizy treści. Biorąc pod uwagę skutki austriackiej „polityki sąsiedztwa”, próbowano wyjaśnić, jak powtarzalne na gruncie wschodnim było to, co kraje zachodnie robiły w odniesieniu do tematu ochrony środowiska, jak definiowano to zjawisko, jakie były podobieństwa i różnice w postrzeganiu działań proekologicznych i świadomość współpracy w tej dziedzinie.

Przedstawione problemy badawcze koncentrują się na wynikach polsko-austriackich działań w zakresie ochrony środowiska. W tym celu przeanalizowano zarówno powojenne polsko-austriackie stosunki dwustronne, a w szczególności umowy dwustronne dotyczące kwestii ochrony środowiska.

Anna Kobierecka

Słowa kluczowe: Szwecja, wizerunek, reputacja, miękka siła, utrata miękkiej siły, COVID-19

Wybuch pandemii COVID-19 postawił przed rządami państw nowe wyzwania w wielu różnych obszarach, w tym związanych z aspektami wizerunku własnego kraju. Główny problem badawczy artykułu dotyczy tego, czy podejmowanie decyzji odmiennych niż większość rządów wpływa na postrzeganie państwa i czyni je „państwem pariasem”. W przypadku pandemii COVID-19 uwaga skupia się na Szwecji, która postanowiła wdrożyć rozwiązania znacząco odbiegające od większości państw członkowskich UE. Jako że Szwecja jest państwem powszechnie szanowanym, stanowi interesujący przypadek do analizy.

W artykule główny nacisk położono na to, jak odmienne stanowisko Szwecji w sprawie COVID-19 wpływa na postrzeganie i traktowanie jej przez inne państwa członkowskie i czy podlega ona ostrzejszym restrykcjom z ich strony. Pytanie badawcze odnosi się do tego, czy decyzje szwedzkich decydentów podczas pandemii COVID-19 wpłynęły na sposób traktowania i postrzegania Szwecji przez inne państwa członkowskie UE.

Badanie opiera się zasadniczo na koncepcji miękkiej mocy i utracie miękkiej mocy. Zastosowano metodę porównawczą, w której dane odnoszą się zarówno do stadium epidemii we wszystkich państwach członkowskich UE, jak i do zakresu wdrożonych ograniczeń.

Ewelina Kochanek

Słowa kluczowe: *Energiewende*, bezpieczeństwo energetyczne, transformacja energetyczna UE.

W dzisiejszych czasach energia jest strategicznym produktem, co oznacza, że występuje korelacja pomiędzy poziomem jej zużycia czy wielkością posiadanych zasobów, a rozwojem gospodarczym społeczeństw. Dbając o bezpieczeństwo energetyczne, Niemcy zdecydowali się na transformację energetyczną swojej gospodarki, zwaną *Energiewende*. Transformacja energetyczna obejmuje nie tylko rewolucję technologiczną, ale także poważne zmiany w procesie produkcji i konsumpcji. Niemcy są postrzegani jako światowy prekursor nowej koncepcji energetycznej, zarówno w aspekcie rezygnacji z atomu, jak i stopniowego przechodzenia na produkcję energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych. Zgodnie z założeniami, program ma stanowić koło

zamachowe dla niemieckiej gospodarki, zapewniając stabilność i wzrost zatrudnienia.

Artykuł ma na celu ukazanie wpływu *Energiewende* na unijne działania zmierzające do osiągnięcia zeroemisyjnej gospodarki. W związku z tym do poruszanych zagadnień należą: wyjaśnienie pojęcia *Energiewende* i przesłanek jej europeizacji, wskazanie siły oddziaływania na unijne otoczenie wewnątrzspółnotowe przeprowadzanej transformacji energetycznej oraz wypunktowanie korzyści wypływających z *Energiewende* dla niemieckiej gospodarki, zarówno na płaszczyźnie krajowej, jak i międzynarodowej. W świetle poczynionych założeń badawczych sformułowano tezę, że *Energiewende* służy do wzmocnienia niemieckiej pozycji gospodarczej na arenie międzynarodowej.

Główne metody badawcze wykorzystane w tekście to analiza instytucjonalno-prawna, krytyczna analiza literatury przedmiotu, metoda prognostyczna.

Kinga Machowicz

Słowa kluczowe: polityka tworzenia prawa, jakość powietrza, działalność gospodarcza daniny publiczne, multicentryczność ośrodków decyzyjnych

Celem artykułu jest określenie czynników gospodarczych mających realny wpływ na kształt polityki tworzenia prawa na rzecz poprawy jakości powietrza. Cel ten jest możliwy do osiągnięcia przez zweryfikowanie następujących hipotez:

- źródła przenikania zagadnień ochrony środowiska do polityki nie są jednorodne;
- projakościowe decyzje polityczne i rozwiązania prawne w zakresie poprawy powietrza mogą sprzyjać interesom podmiotów gospodarczych.

Teoretyczne ustalenia dokonane w niniejszym artykule, zostały przeprowadzone w oparciu na krytycznej analizie literatury, metodzie opisowej, egzegezie aktów normatywnych powszechnie obowiązującego prawa, a także analizie orzecznictwa administracyjno-sądowego.

Spadek jakości powietrza jest jednym z negatywnych skutków zachodzącego na świecie rozwoju. Istotny element przeciwdziałania temu zjawisku to właściwie prowadzona polityka tworzenia prawa. Celem artykułu jest określenie czynników gospodarczych mających realny wpływ na kształt polityki tworzenia prawa na rzecz poprawy jakości powietrza. Multicentryczność decyzyjna obecnie nie ogranicza się bowiem tylko do kręgów politycznych. O ile w przypadku zinstytucjonalizowanych ośrodków politycznych ocena przebiegu procesów decyzyjnych może opierać się na wymiernych podstawach, o tyle uchwycenie roli podmiotów aktywnych w gospodarce jest utrudnione z powodu

zróznicowanego statusu organizacyjnego i rozproszonego charakteru oraz motywacji ich działań. Jednak istotnym tłem dla polityki tworzenia prawa w zakresie ochrony jakości powietrza pozostają dochody państwa pochodzące z obłożenia działalności gospodarczej daninami publicznymi. W dodatku multicytryczność ośrodków decyzyjnych implikuje narastającą złożoność procesów decyzyjnych także w aspekcie ich zachodzenia na siebie.

Justyna Miecznikowska

Słowa kluczowe: Austria, Zieloni – Zielona Alternatywa, wybory do Rady Narodowej, negocjacje koalicyjne, rząd federalny

Celem artykułu jest scharakteryzowanie austriackich Zielonych–Zielonej Alternatywy poprzez ukazanie miejsca ugrupowania w systemie politycznym, jak i odpowiedź na pytanie jakie czynniki zadecydowały o sukcesie wyborczym oraz politycznym ugrupowania, mierzonym wejściem w 2020 r. po raz pierwszy w skład federalnej koalicji rządzącej (II rząd Sebastiana Kurza).

Artykuł przedstawia ewolucję Zielonych od antyatomowego ruchu protestu, przez komitety wyborcze do zinstytucjonalizowanej partii politycznej, ukazując obecność ugrupowania na arenie wyborczej i parlamentarnej począwszy od 1986 r. aż do ostatnich wyborów do Rady Narodowej z 2019 r.

Podjęto analizę programu rządowego na lata 2020-2024, który stanowi efekt żmudnych negocjacji i kompromisu dwóch ugrupowań zielonych i chadecji. Ponadto zastosowana została metoda systemowa, która umożliwiła zbadanie wpływu systemu partyjnego Austrii na Zielonych

Artykuł podejmuje ponadto próbę odpowiedzi na pytanie, jakie mogą być konsekwencje udziału Partii Zielonych w koalicji rządzącej na poziomie federalnym zarówno dla samego ugrupowania, jak i dla całego systemu partyjnego Austrii.

Beata Molo

Słowa kluczowe: Niemcy, transformacja energetyczna, ochrona klimatu, emisja gazów cieplarnianych, odnawialne źródła energii

Artykuł koncentruje się na wypracowanych w latach 2019-2020 przez rząd federalny (niejednokrotnie w porozumieniu z krajami związkowymi względnie pod wpływem koalicyjnych frakcji *CDU/CSU* i *SPD*) rozwiązaniach w procesie transformacji energetycznej zogniskowanych wokół problemu redukcji emisji gazów cieplarnianych, tj. przyspieszeniu działań na rzecz ochrony klimatu.

Przedstawiono instrumenty przyjęte w tzw. pakiecie klimatycznym, kwestię wycofania węgla z produkcji energii do 2038 r. i zwiększenie tempa

rozwoju energetyki odnawialnej zakotwiczone w przygotowanej nowelizacji ustawy o odnawialnych źródłach energii.

Ponadto uwzględniono dane statystyczne nt. rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych ogółem i w podziale na sektory gospodarki, co pozwala ocenić postępy transformacji energetycznej, która nie pozostaje bez wpływu na efektywność polityki klimatycznej Niemiec

Anna Sakson-Boulet,

Słowa kluczowe: prawo człowieka do środowiska, prawo osobiste do czystego powietrza, korzystanie z walorów czystego powietrza, zanieczyszczenie powietrza, Polska

W Polsce od lat nie są zachowane normatywne poziomy stężenia zanieczyszczeń powietrza. Obywatele, zaniepokojeni pogarszającym się komfortem życia i w trosce o swoje bezpieczeństwo, składają w sądach pozwy o ochronę dóbr osobistych przeciwko Skarbowi Państwa w związku z niewystarczającą walką ze smogiem.

Celem artykułu jest zbadanie, czy w Polsce obywatele mają prawo do korzystania z walorów czystego środowiska w odniesieniu do jednego z jego składników – atmosfery i dochodzenia tego prawa przed organami sądowymi.

Założono, że osiągnięcie zamierzeń badawczych umożliwi odpowiedź na sformułowane pytania badawcze. Po pierwsze, czy prawo do korzystania z powietrza wolnego od zanieczyszczeń stanowi prawo człowieka w świetle umów międzynarodowych, których stroną jest Polska? Po drugie, czy w polskim prawodawstwie istnieje dobro osobiste polegające na pozagospodarczym korzystaniu z walorów powietrza spełniającego normatywne standardy? Rozważenia wymaga kwestia, czy Polacy uznają za ważną ochronę wartości w postaci czystego powietrza?

Przeprowadzone rozważania prowadzą do wniosku, że prawo polegające na korzystaniu z walorów czystego, spełniającego normatywne standardy powietrza stanowi podmiotowe prawo człowieka oraz dobro osobiste chronione przepisami kodeksu cywilnego.

Realizacji celu badań posłużyła przede wszystkim metoda analizy prawnej.

Piotr Swacha, Jacek Wojnicki

Słowa kluczowe: Zieloni, Parlament Europejski, analiza sieci społecznych, program

Celem artykułu jest przedstawienie zarysu programu, rezultatów wyborczych w elekcji do Parlamentu Europejskiego ugrupowań wywodzących się z nurtu ekologicznego oraz analiza struktury środowiska frakcji Zielonych/Zielonych-WPE w latach 1989-2019.

W badaniu zastosowano założenia metodologiczne analizy sieci społecznych, które pozwoliły na przeprowadzenie statystycznej, ilościowej analizy struktury składającej się ze wszystkich przedstawicieli frakcji Zielonych/Zielonych-WPE. W artykule sformułowano dwie hipotezy: H1 - najistotniejsze pozycje w strukturze posiadają europosłowie niemieccy, co wynika z faktu, że stanowią oni najliczniejszą grupę wchodzącą w skład kolejnych frakcji tworzonych/współtworzonych przez Zielonych; H2 - pozycja europosłów brytyjskich w sieci nie jest istotna z uwagi na fakt, że ich liczba w całym badanym okresie była niewielka.

Wyniki przeprowadzonej analizy pozwalają na stwierdzenie, że obie hipotezy nie zostały potwierdzone.

Agata Tasak

Słowa kluczowe: ekologia, katolicyzm polski, prasa katolicka w Polsce, kryzys ekologiczny, nauczanie społeczne Kościoła katolickiego.

W społecznym nauczaniu Kościoła katolickiego kwestie ekologiczne obecne są od wielu lat. Z wielkim odzewem na całym świecie spotkała się zwłaszcza encyklika papieża Franciszka *Laudato si'* w całości poświęcona problemom ekologicznym. Równocześnie odnotować należy też opinie wskazujące, że do kwestii związanych z kryzysem ekologicznym Kościół katolicki w Polsce podchodzi z pewnym dystansem i nieufnością.

Zasadniczym celem niniejszego opracowania jest poszukiwanie odpowiedzi na następujące pytania: jaka jest recepcja nauczania społecznego Kościoła katolickiego o kwestiach ekologicznych w polskim katolicyzmie – ze szczególnym uwzględnieniem okresu po publikacji encykliki Franciszka *Laudato si'*? W jakim zakresie dostrzegany jest kryzys ekologiczny - jakie wskazuje się przyczyny oraz jakie formułuje się propozycje zmian? Czy przedstawiciele współczesnego polskiego katolicyzmu zgodni są w swoich opiniach odnoszących się do ekologii, czy też można wskazać pomiędzy nimi istotne różnice?

Analizie poddano oficjalne wypowiedzi i dokumenty przedstawicieli hierarchii Kościoła instytucjonalnego oraz publikacje odnoszące się do

problematyki ekologicznej w opiniotwórczych tygodnikach: „Niedziela”, „Gość Niedzielny” i „Tygodnik Powszechny”, „Przewodnik Katolicki” oraz kwartalniku „Więź” i miesięczniku „Znak”. Na podstawie analizowanych wypowiedzi można stwierdzić, że kwestie ekologiczne traktowane są z dużą uwagą. Nikt nie kwestionuje konieczności podejmowania działań w celu zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska oraz ochrony przyrody pojmowanej w kategoriach wspólnego dobra. Widoczne są jednak różnice w postrzeganiu głównych przyczyn kryzysu ekologicznego oraz wyboru metod poprawy sytuacji. W wielu publikacjach akcentuje się inne fragmenty oficjalnego społecznego nauczania Kościoła oraz – w pewnym zakresie - odmiennie je interpretuje.

Lektura publikacji potwierdza też opinię, że kwestie ekologiczne nadal są przyjmowane przez niektórych przedstawicieli polskiego katolicyzmu z pewnym dystansem i dużą dozą ostrożności – zwłaszcza wobec wypowiedzi i działań aktywistów ekologicznych

Anna Zielińska-Chmielewska

Słowa kluczowe: wydajność, efektywność, efektywność środowiskowa, ekoefektywność, metody pomiaru, przetwórstwo spożywcze, Polska.

Zagadnienie ekoefektywności przedsiębiorstw przetwórstwa spożywczego pozostaje zawsze aktualne ze względu na nieprzerwany proces ulepszania standardów jakości surowców, przestrzegania procedur produkcji żywności, wprowadzania nowoczesnych technologii produkcyjnych, a przede wszystkim ze względu na dużą liczbę podmiotów konkurujących o klientów na krajowym i zagranicznym rynku żywności.

W najbliższych latach polski sektor przetwórstwa spożywczego będzie musiał zmierzyć się ze znacznymi wyzwaniami związanymi z nieuniknionym powolnym i stopniowym spadkiem korzyści kosztowych wynikających z cen surowców oraz produktów gotowych do spożycia. Przedsiębiorstwa, które stanowią większość w branży produkcyjnej, w dłuższej perspektywie będą musiały określić efektywność, a co za tym idzie konkurencyjność polskiego sektora przetwórstwa spożywczego.

Niniejsze badanie ma na celu przegląd literatury krajowej i zagranicznej dotyczącej klasyfikacji i usystematyzowania koncepcji efektywności środowiskowej w sektorze przetwórstwa spożywczego w Polsce. W części teoretycznej opracowania zastosowano metody analizy opisowej, porównawczej, dedukcyjnej i syntetycznej. W części praktycznej przedstawiono wybrane sposoby pomiaru ekoefektywności. Wyniki analizy opierają się na wynikach własnych obliczeń autorów, a także na konkretnych ustaleniach z praktyki biznesowej zarówno w kraju, jak i zagranicą.

